

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Evaluatie Voorbereiding fusie Wijchen Druten

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van het rapport "Evaluatie Voorbereiding fusie Wijchen Druten", waarmee de raad vaststelt dat het amendement "Evalueer fusietraject en uitkomsten" (raadsvergadering 1 december 2020) is uitgevoerd.
2. In te stemmen met de aanbevelingen uit het rapport "Evaluatie Voorbereiding fusie Wijchen Druten":
 - a. Laat de gemeenteraad vooraf kaders geven bij processen die een langere doorlooptijd kennen in de besluitvorming
 - b. Maak de samenleving deelgenoot van belangrijke ontwikkelingen: voer politieke debatten in het openbaar
 - c. Vertegenwoordigen is een werkwoord en betekent ook kleur bekennen
 - d. Werk aan een ontwikkelagenda voor de Wijchense lokale democratie, ook t.b.v. de profielschets voor de nieuwe burgemeester
 - e. Ontwikkel een strategische visie op de positie van Wijchen in de regio
 - f. Ga hierover het gesprek aan met regiogemeenten, zelfbewust én bescheiden.
3. De aanbevelingen 2a tot en met 2c uit te werken in een ontwikkelagenda voor de Wijchense lokale democratie en deze via de voorzitter aan te bieden aan de gemeenteraad en het college die na de gemeenteraadsverkiezingen worden geïnstalleerd.
4. De kosten voor het evaluatieonderzoek op te nemen als uitzetting in 2021 in de Perspectiefnota.

Aanleiding

De raad heeft op 1 december 2020 beraadslaagd en een besluit genomen over het "Feitenboek en rapportage draagvlakonderzoek naar een mogelijke fusie tussen Wijchen en Druten".

De raad heeft een amendement aangenomen "Evalueer het fusietraject en de uitkomsten". Het amendement luidde: "Het college opdracht te geven de uitkomsten, het proces van het hele fusietraject t/m de presentatie aan de raad en de communicatie te laten evalueren, inclusief de leerpunten die de fracties van de gemeenteraad hiervoor zichzelf in zien en deze evaluatie uiterlijk 31 maart 2021 voor te leggen aan de raad". College en presidium hebben besloten dat de evaluatie een gezamenlijke inspanning moest zijn van college en raad. Ook werd duidelijk dat 31 maart geen haalbare termijn was voor een degelijk uitgevoerd onderzoek. De afspraak is gemaakt dat het onderzoeksrapport voor 1 juni 2021 aangeboden moest worden aan raad en college. Een compacte groep, bestaande uit een afvaardiging van de raad en van het college, heeft het onderzoek begeleid.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
01-12-2020	Feitenboek en rapportage draagvlakonderzoek naar een mogelijke fusie tussen Wijchen en Druten Amendement Evalueer het fusietraject en de uitkomsten Zaaknummer: 50461

Gewenst resultaat

Het evaluatieonderzoek had als doel om leerpunten voor het gemeentebestuur te formuleren. In het rapport staan in de aanbevelingen leerpunten. Het is aan de raad en het college om met deze leerpunten aan de slag te gaan.

Argumenten

1.1. De raad vond het niet alleen nuttig, maar ook noodzakelijk dat terug gekeken zou worden op het proces rond de fusie Druten Wijchen.

De raad heeft daarom een amendement aangenomen, waarin hij opriep om het proces te *laten* evalueren. Dit is gebeurd door een gerenommeerd onderzoeksbureau.

2.a. 1. Een belangrijke taak van de raad is om kaders te stellen.

Via het stellen van kaders geeft de raad concrete opdrachten aan het college, geeft de raad aan binnen welke termijn welk onderdeel van een proces afgerond moet zijn en wat het proces mag gaan kosten.

Door het stellen van kaders aan het college, krijgt het college politiek mandaat om stappen te zetten in het proces/in een project.

2.b 1. Een tweede belangrijke taak van de raad is om het college te controleren.

De raad kan, als hij van tevoren sturing geeft via kaderstelling, het college controleren of het college in de uitvoering zich houdt aan de opdrachten (beleidsuitvoering, planning, beschikbaar gestelde financiën).

Het college weet, dat als de raad actief controleert op zijn kaders, het de raad pro-actief zal moeten informeren als het college afwijkt van de opdracht die de raad heeft gegeven.

2.c. 1. Een derde belangrijke taak van de raad is om volksvertegenwoordiger te zijn.

Inwoners krijgen als de discussie en besluitvorming in het openbaar plaatsvinden over een proces/project inzicht in waar raadsleden voor staan.

Voor raadsleden is het belangrijk dat zij zich laten informeren over welke gezichtspunten en standpunten er in de samenleving leven. Inwoners kunnen vervolgens horen en zien hoe raadsleden maatschappelijke belangen en gezichtspunten meenemen in hun afwegingen om tot een raadsbesluit te komen in een openbaar debat.

Zowel raads- als collegeleden kunnen wat er op basis van raadsbesluiten uitgevoerd wordt uitleggen aan inwoners. Het college kan zich gesteund weten in "goed nieuws"-berichten, en in "slecht nieuws"-berichten aan inwoners, maatschappelijk middenveld, bedrijfsleven en andere betrokkenen bij het gemeentelijk beleid.

2.d 1. De omgang van raad en college met elkaar kent enerzijds een eigen dynamiek, maar anderzijds ook ingesleten gewoontes.

De dynamiek wordt zeker eens in de vier jaar veroorzaakt door de

gemeenteraadsverkiezingen en het toetreden van nieuwelingen tot de raad. Anderzijds zijn er rituelen en procedures die al heel lang vastliggen, en als vanzelfsprekend worden ervaren, waardoor er geen vragen worden gesteld of ze behulpzaam zijn aan het uitvoeren van de belangrijkste taken van de raad en het college.

Het zou goed zijn om onderzoek te doen naar "wat goed is en behouden kan blijven en naar wat verbeterd kan worden en daardoor wijzigingen ten goede kan veroorzaken". Dat onderzoek zou zich niet moeten beperken tot het stellen van vragen aan leden van het gemeentebestuur, maar juist ook inwoners, maatschappelijk middenveld en bedrijfsleven naar hun ervaringen met het gemeentebestuur moeten bevragen.

2.e 1. Gelijktijdig met de uitkomsten van dit onderzoek legt het college aan de raad een voorstel en plan van aanpak voor om tot een Strategisch kompas te komen. Een onderwerp dat aan de orde komt is de positie van Wijchen in de regio.

2.f 1. Het is belangrijk om goede relaties te onderhouden met de buurgemeenten. Zoals in het verleden werd verkondigd heeft een sterke stad een sterk ommeland nodig en een sterk ommeland een sterke stad. Het is goed om die wederzijdse afhankelijkheid uit te dragen als basis voor een goede samenwerking.

3. 1. Het is goed om een doel en termijn te stellen aan de opzet van een Ontwikkelagenda.

In maart 2022 kiezen de inwoners een nieuwe raad. Korte tijd later zal er een college worden geïnstalleerd. In Wijchen komen de collegeleden tot nu toe altijd uit de gekozen raad. De nieuwe raad gaat na de verkiezingen op zoek naar een nieuwe, kroonbenoemde burgemeester. De ontwikkelagenda is een concrete agenda, zonder politieke kleuring, waarmee een burgemeester, die boven de partijen staat, mee aan de slag kan gaan.

Tegenargumenten en risico's

2.a 1. Om de raad in staat te stellen om kaders te stellen bij processen en projecten, dient de raad het initiatief te nemen en niet af te wachten tot het college met een uitgewerkt voorstel komt.

2.a. 2 Ook de Rekenkamercommissie heeft in diverse rapporten als aanbeveling gegeven dat de raad (beter) kaders moet stellen, waardoor hij meer sturing kan geven aan het college en ook zijn controlerende taak beter kan uitvoeren.

2.d 1. Laat hetgeen "hoog over"-ontwikkelagenda zijn. Begin klein door een buitenstaander te vragen om te kijken en onderzoeken hoe raad en college met elkaar omgaan en hoe zij omgaan met andere betrokkenen bij het gemeentelijk beleid en hoe deze omgang de (ontwikkeling van de) lokale democratie bevordert, stagneert of tegenhoudt.

Maak de ontwikkelagenda concreet met acties in een proces met een planning. En laat de ontwikkelagenda een dynamisch document zijn.

2.d 2. De raad heeft in 2020 mee willen doen aan de Quick Scan Lokale Democratie. Er was een wens om naar het functioneren van de lokale democratie te kijken. Dit onderzoek is door diverse omstandigheden niet uitgevoerd, o.a. vanwege het starten van het fusieproces en de corona-pandemie. Thema's uit de Quick Scan Lokale Democratie zouden in het onderzoek dat de basis vormt voor een ontwikkelagenda terug kunnen komen.

Financiële gevolgen

De kosten van het evaluatieonderzoek worden als uitzetting opgenomen in de Perspectiefnota 2021.

Als de raad besluit om een ontwikkelagenda lokale democratie op te stellen, dan dient hier apart budget voor aangevraagd te worden.

Communicatie

Het gemeentebestuur gaat actief aan inwoners, maatschappelijk middenveld en bedrijfsleven laten weten wat de uitkomsten zijn van dit onderzoek. In een openbaar debat bepaalt het gemeentebestuur wat het wil gaan doen met de lessen die het onderzoek opleveren.

Inwonersparticipatie

Inwoners hebben inbreng geleverd voor het draagvlakonderzoek dat op 1 december 2020 is besproken in de raad.

Inwoners gaan betrokken worden bij de opzet van een Strategisch kompas.

Als er een ontwikkelagenda lokale democratie komt, dan zullen (groepen van) inwoners ook gevraagd worden om inbreng te leveren.

Uitvoering of Vervolgstappen

De raad en het college gaan in een openbare vergadering met elkaar in gesprek over dit onderzoek.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.